

AGENDA 2030 PARA EL DESARROLLO SOSTENIBLE
QOM

**Ca qaoietapeguc
taiaie ca 2030 yaqto'
qaloguec ra no'onatac**

Ño'onagatac na qarma' sonaqtalec: Ca qaoietapeguc taiaie ca 2010 yaqto' qaloguec ra no'onatac

So qo'ollağa septiembre uetaie so vi'i 2015, mashe tres vi'ye ra sala'agaic so ialectauo so hntağaiağac, 193 so natağala'api qanasachigui ca no'on qaoietapeguc taiaiae ca vi'i 2030.

Ca qaoietapeguc taiaie ca vi'i 2030, uo'o ra hltaunağanağac enauac na natağala'api, na enauac shegağauapi, na uo'o na hlsallağayec qataq na uo'oi naua hltağaiağaquipi, qoienapec:

- Tachiguiña ra nachoğoyec.
- Qante'ela na sonaqtalec qarma' alhua.
- Qante'ela enauac na shegağauapi yaqto' hishet ra no'on ra nachalatağc.
- Qaitauan ra enauac na shegağauapi hnchoğona', nateta'api, qaica ca qaiotega qataq uo'o ra namaic cha'aye heusotecpi.
- Nacona' enauac na natağala'api uetalec na qarma' alhua uo'o ra hlchoğonatağana na enauac.

Qaiaconeguet na qoietapeguec qome 2030 ena qarma' Argentina

Ñe natağala' naie qoiasheguem so vi'i 2015 iasateguet na qoietapeguec taiaie ca vi'i 2030 nache iasağalec ra ro'onatağan na natağala'api uetaie hilotague' na enauac natağac talec na shegağauapi:

- 1) Hiqochapegue' ca na'aqtacpi qoietapeguec taiaie enauac na qarma',
- 2) qanalotqten ca tatega ca hnqatağac ca vi'i taiaie ca 2030 uaña na sonaqtalec qarma' Argentina.

Ne'ena no'onatac qoietapeguec so na'aq qo'ollağa qaiuen enauc na natağala'api uetalec na qarma', na mashe hlma' na natağala'api qata'aen na hlma'a na sonaqtalec, hana pağaguenatağanağaquipi, na enauc shegağauapi, na onatağanağaicpi qataq na lo'onatac na sallağanecpi.

Ra hnqatağac taiaie na shegağauapi uo'o ra hnque'enağac eta'am na qa'ampi qataq na iallipi, qataq na hnguiotec ra maeche hlca'aua'a ra iale uo'otaq ra alo, na shegağauapi uo'o ra hiuen ca hll'lla qataq enauac na qompi.

Ra hnqatağac taiaie na shegağauapi uo'o ra hnque'enağac eta'am na qa'ampi qataq na iallipi, qataq na hnguitec ra maeche hlca'aua'a ra iale uo'otaq ra alo, na shegağauapi uo'o ra hiuen ca hll'lla qataq enauac na qompi.

Hl'loḡoc ca qoietapeguec no'on qaica loga'

Na hnqataḡac qoietapeguec taiaie ca vi'i 2030 uo'oi naua hl'loḡoqo 17 na mayepi qataq 169 hnqataḡac taiae enauac na hlma' na shegaḡauapi qalaḡaye maeche qailo'oguet ca maeche lataḡac na enauac hlma' na shegaḡauapi

1. TACHIGUIÑA RA NACHOḠOYEC

QAI'O'T RA TACHUIGIÑA RA NACHOḠOYEC UETALEC HANA ALHUA.

Ra nachoḡoyec uo'o ra qaica ca no'onatac, iau'o na hnqouaḡa qataq ra qauem hnquia'aḡac, qaica ra hivi' ca naianec qataq na hlhuenec, ra hnsheguenaḡanaḡac qataq ra qaiapo'oguet ra hncuenataḡa. Ra uo'oi caua lasheue hishet ra enauac qiaiecnagaḡaneuo ne'enapi hrhuenagaḡatapi qoiañe' ca lo'onatac.

2. QAICA CA HNQOUAḠA

QAI'O'T RA TACHIGUIÑA NA HNQOUAḠA, UO'O CA ESA HNQUIA'AḠAC, NO'ONALEC NA HALOQ QATAQ QAIACHAḠAN NA NAÑIGUIYEC QAICA LOGA'.

Na nanaḡanaqa', na hnloguiaḡac qataq na hnqoenaḡanaḡac chegaqaie ra hitauan ra qaica ca nachoḡoyec, qaiapalaḡat na hnqouaḡa qataq na nachoḡoyec, ra enauac qoiañe' ca na'achiquiaḡac na enauac shegaḡauapi.

3 NO'OETA QATAQ
UO'O HL'LÁGAÇA

3. NO'OETA QATAQ UO'O HL'LÁGAÇA

**QIATAUAN CA CHALATAÇAC RA NO'OETA QATAQ QAIAMAÇAGUET CA NO'ON
HLMIAIÇAC NA ENAUAC SAIPACTAGUE' CA VI'IYE RA CHALATAÇAC.**

Qaiuen ra enauac nasaçauo ca hlcuenataçça iaiaten ra qampaçateguet na nalolaçça qataq ra qaitauan ra no'oeta na chalataçac.

4 PAÇAGUENATAÇANAÇAC
NO'ON

4. PAÇAGUENATAÇANAÇAC NO'ON

**QAITAUAN CA PAÇAGUENATAÇANAÇAC RA QAICA CA HIGUIOTEGA, UO'O RA ETA,
QATAQ QAITAUAN RA ENAUAC HISHET RA HIVI' CA PAÇAGUENATAÇANAÇAC.**

Ne'ena nache naie ra hnquiguisheguem na napaçaguetacpi, no'onalec ra uo'o na iaiaten ra taua'a ca camachaçça paçaguenataçanaççaqui qataq enauac na ñaqpiolec qaiaconeguet ra uotaque napaçaguen.

5 ETA'A' LATAÇAC
NA QA'AMPI

5. ETA'A' LATAÇAC NA QA'AMPI

QAISHET RA ETA'A' NA QA'AMPI QATAQ UO'O RA ENEC NA ALPI QATAQ QA'AÑE.

Tatoie ra eta'a' ra lataçac na qa'ampi ra qaialecnaçaneua'a na paçaguenataçanaçac, ra qailo'oguet ra taua'a ca uo'o na nataren, ra uo'o ca onaçaic lo'onatac qataq ra uo'o ra enec ra qaialecnaçaneua'a ca no'on qoietapeguec, hishet ra qoiasheguem ca no'onatac uo'o ca lasheue taiaie qata'aen na enauac shegaçauapi.

6 ETAĠAT HIQOVITA QATAQ QANATAREN

6. ETAĠAT HIQOVITA QATAQ QANATAREN

QOIANEC NA ETAĠAT, RA QAILAPEGUE' QATAQ RA QANATAREN.

Na etaġat hiqovita qataq enauac qanguiomigui uetalec na qarma' alhua na uotaique ra sonaqtalec, qataq taiaie ra qaica ca loga'. Seuenaq ra hintelaqa'a yaqto' saqaiet uo'o ca qaraqip, ra saintelaqa'a nache hishet ra qomi' sano'oeleguete.

7 NE'ERAĠA SAQALAQ QATAQ QAICA CA ETEC NA CHALATAĠA

7. NE'ERAĠA SAQALAQ QATAQ QAICA CA ETEC NA CHALATAĠA

QOIANEC LE'ERAĠA MAECHE NO'ONATAC SAQALAQ RA QAIO'OGOĠONA, QAICA CA ETEC, QAICA LOGA' QATAQ HIVIRAIGUI NA ENAUAC.

Na le'eraġa maeche no'onatac io'otec ra hitauan ra chalataġat, na no'otaqa uo'oi naua lasheue qataq na sonaqtalec qarma'; hishet ra enauac qaio'ogoġona qataq ralata'aguet.

8 NO'ONATAC NO'ON QATAQ NACHASHEGUEM RA HLSALLAĠA

8. NO'ONATAC NO'ON QATAQ NACHASHEGUEM RA HLSALLAĠA

QAITAUAN NA ONATAĠANAĠAICPI, QAIALECNAGANEUO QATAQ QAICA CA LOGA', NA NO'ONATAC UO'O RA HL'LAGAĠASHEC QATAQ UO'O CA NAIE TAIIE ENAUAC.

Ra qaiuotaique ra no'onalec ca onataġanaġac, enauac na taġala'api maeche qaio'ot ca tatega ca maye qaiuetaique yaqto' enauac ro'onataġan na shegaġauapi qataq qante'ela na alhua sonaqtalec.

9 NO'ONATAC HLYAC,
RALAĞAIC QATAQ UO'O
CA MAECHE HLMA'

9. NO'ONATAC HLYAC, RALAĞAIC QATAQ UO'O CA MAECHE HLMA'

QANAUAGAIAGASHEGUEM NA HNGUIECPI, QOTAIA'A CA HLYAC NO'ONATAC QATAQ TAIA RA RALAĞAI NO'ONALEC.

Ra qaišeten ra maeche hlma' na (qanashiguisheguemeç, na qaipec nañiguishec, na maeche qaió'ot ne'erağa qataq enauac na ralağaic hntağaiağaqui) uo'o ra enec qataq qaica loga'. Qaiuen ne'ena maeche hlma' qaica loga' yaqto' na hlma' na shegağauapi ishet ra hnhueneguet naua qauema na'ága'ate qome qataq qaitauan ra uo'o ca maeche lañoğotağac la'añaqtac souağat na maeche lo'onatac.

10 QANCHUIGUIÑE
NA SAQ'ENA' A'

10. QANCHUIGUIÑE NA SAQ'ENA' A'

QANCHIGUIÑE NA SAQ'ENA'A' HNTALEC NA MAECHE HLMA'.

Mashe qanqateua'a na choğoraqpi, qalaq llaq eta ra uo'o na sanalogoñi qataq sanaloua'a na maeche hlma'. Na hnsallağa saishet ra hicheguet na nachoğoyec.

11 HLMA'API QATAQ
MAECHE NETAÑA
HM'MA' QAICA LOGA'

11. HLMA'API QATAQ MAECHE NETAÑA HM'MA' QAICA LOGA'

QAIACHIGUIÑE NA HLMA' QATAQ NA MAECHE HLMA' HNTAÑA NA SHEGAĞAUAPI, HISHET RA QAICA CA ETEC QATAQ QAICA CA LOGA'.

Qome ca na'aq enauac na hlma' qanalaua'a ra enauac uo'oi ca na'achiquiağac

12. NAÑIGUIYEC QATAQ QANALLEC NA QAIUEN

QOIANEC NA QANALLEC QAICA LOGA'.

Ca qoietapeguec taiaie ra hñquia'ağac qataq na maeche qai'o't na nañiguishec qaiauotaique ra haguetae' ra iataqta qai'o'ogoğona na enauac uetalec hana sapiaqtalec alhua.

13. NA HLCHECO NA QARMA' ALHUA

QAILAEQUE RA UO'O CA HLPAGAĞANAĞAT RA HNVIREUO CAUA NA'AĞA'ATE UO'O RA HLCHEC.

Na shegağauapi iauatton ra naie na hlhec na qauem na'a', uo'o ra hmpağasheguem na etağat souağat ra iaguec na napağaiaga. Ra qaica ca so'otaq, nache iataqta qalaqaic qome. Na shegağauapi choğoraqpi nache na na iataqta uo'o ra lachoğoyec ra hnvireuo na na'ağa'ate uo'o ra hlhec.

14. NA ETAĞAT LE'EC

QAI'O'OGOĞONA NA QAIUEN HNDOTA' UETAÑEGUE NA ETAĞAT.

Na qarma' alhua hiuen na etağat. Ra no'onatağanağan hiuen qata'aen ne'ena etağat qalağaye nalota ra qai'o'ogoğona yaqto' hagutae' ra himeuo.

15. CHALATAĞAC UETALEC HANA ALHUA

QAIASHETA RA QAIO’OGOĞONA NA UETALEC HANA ALHUA, QANLOGUI’ RA QANQAT ENAUAC NA EPAQ, QAIAPÓOGUET NA HRSHENAĞANA NA ALHUA QATAQ QAICHEGUET NA IALAUAT NA SHIGUIHIACPI.

Na haviaq, qomi’ iarema na qonoq qataq qomi hnpağaleguete, nache na na qomi’ hmpağaleguete ra hñvi’ na hlcheco na sonaqtalec alhua, hnpağalec na enauac uetalec na alhua qataq na hlma’ na qompi

16. LAGAĞAYEC, HNCHOĞONATAĞANAĞAC QATAQ NA NO’ONATAĞANAĞAQUI NA’ACHIGUIÑE

QAITAUAN RA UO’O HNLAGAĞAYEC QAICA CA LOGA’, SAQALAQ RA QAICHOĞOREN NA SHEGAĞAUAPI QATAQ NA NO’ONATAĞANAĞAQUIPI QAICA CA HIGUIOTEGA.

Ra maeche qanauağaiagashagem na hlma’ na no’onatağanağaquipi hntañña na maeche hlma’ na shegağauapi nache ca latağac qoietapeguec ra qaió’ot yaqto’ na no’onatac qaica ca loga’.

17. QANACOÑIGUI NA NO’ONATAC

QAICHIGAĞAÑE NAUA LLECÓ NA QALAPAĞAÑE HNTAĞAIAĞAC SO NA’AQ RA QAIUOTAIQUE RA QAICA CA LOGA’.

Ra qaiuotaique ra qaió’ot ca qoietapeguec se’esoua na’ağá’ate qó’ollağa qanataie ra qalapağañe ra hncuenatağa taiaie enauac na shegağauapi qaiuen ra enauac qanacoñeguec ca no’onatac talec ca na’aq na enauac shegağauapi hntalec hana alhua sonaqtalec.

Para más información sobre la Agenda 2030
y los Objetivos de Desarrollo Sostenible
www.odsargentina.gob.ar

También disponible en:

WICHÍ

QUECHUA

GÜNÜN A YAJÜCH

MAPUCHE

GUARANÍ

Las traducciones de la serie “Objetivos de Desarrollo Sostenible en lenguas originarias” fueron realizadas por profesionales del Centro Universitario de Idiomas (CUI), con el apoyo institucional del Instituto Nacional de Asuntos Indígenas.